

Роль податкових важелів як ефективна протидія фіктивності підприємництва

Однією із актуальних тем сьогодення була і залишається проблема дослідження сфери оподаткування підприємницької діяльності громадян в Україні, як складної системи взаємодії платників податків та контролюючих органів. Ці питання потребують юридичного уточнення, удосконалення та певним чином тлумачення щодо дієвого механізму їх організації у вітчизняній практиці.

Так, сьогодні податкова система України перебуває на етапі кардинальних перетворень – запроваджено в дію Податковий кодекс України. В державі постійно проводилась політика зміни системи оподаткування, але, на жаль, не завжди продумана, економічно обґрунтована, та не завжди це відбувалось у комплексі з іншими нововведеннями.

Такі нововведення, безумовно, повинні бути підкріплені нормативною базою, тому розроблені нові закони в сфері оподаткування. Першими з пакету законодавчих актів були прийняті зміни і доповнення до Закону України «Про податок на додану вартість», Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств», до Декрету «Про прибутковий податок з громадян». Ці закони є основними, тобто стосуються найважливіших видів податків, що поповнюють доходну частину бюджету.

Податковий кодекс України регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема, визначає вичерпний перелік податків і зборів, що справляються в Україні, та порядок їх адміністрування, платників податків та зборів, їх права та обов'язки, компетенцію контролюючих органів, повноваження і обов'язки їх посадових осіб під час здійснення податкового контролю, а також відповідальність за порушення податкового законодавства (ст.1 п.1.1. Податкового кодексу України) [1].

Теоретичним проблемами щодо ролі податкових важелів в економічній, правовій та ін. сферах життя суспільства певним чином присвячували наукові праці такі вчені, як: О. Бандурка, В. Вишневський, Л. Воронова, В. Мельник, С. Стешенко, В. Шкарупа та ін.

Метою даних тез є здійснення оцінки впливу діяльності та тенденцій розвитку «фіктивних підприємств» на податкові відносини та економіку в державі, роль податкових важелів як ефективна протидія фіктивності підприємництва.

Доцільно звернутися до поняття фіктивного підприємства, так словник іншомовних слів під «фіктивний» (франц. fictive – лат. fictio - вигадка) означає вигаданий, недійсний, який насправді не існує [2, с.936]. Так, у тлумачному словнику зустрічається поняття «фікція» - те, що не відповідає

дійсності, не існує або видаване з певною метою за дійсне, вигадка витвір фантазії [3, с.682]. Юридичний словник поняття фіктивного підприємства не дає.

Так, аналіз судової практики показує, що порушення закону саме на стадії реєстрації підприємства породжують його фіктивність. Доцільно розглянути найбільш типові порушення у цій сфері:

- реєстрація за викраденим, загубленим або підробленим паспортом;
- реєстрація за грошову винагороду;
- реєстрація на особу, яка не проживає і не знаходиться на території відповідної ради;
- реєстрація без установчого договору або зазначення у ньому даних, що не відповідають дійсності.

Органи державної влади не стоять на місці, постійно відбувається процес динаміки та розвитку, з 1 січня 2011 року нормами Податкового кодексу України від 02.12.2010 №2755-VI для фізичних осіб – підприємців, які здійснюють діяльність на загальній системі оподаткування, передбачено подання декларації про отримані доходи один раз на рік, самостійне нарахування авансових платежів та проведення остаточного річного перерахунку. Нагадаємо, що до введення Податкового кодексу, декларація підприємцями подавалася до органу ДПС щоквартально.

Крім того, фізичним особам – підприємцям надано право зменшувати суми нарахувань по авансових платежах у наступний строк при умові зменшення сум отриманого доходу за попередній календарний квартал поточного року більше ніж на 20 відсотків у порівнянні з розрахунковою очікуваною сумою доходу на такий квартал. Ці зміни до Податкового кодексу внесено Законом України від 07.07.2011 №3609-IV „Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо вдосконалення окремих норм Податкового кодексу України”,

Також, у другому читанні Верховною Радою України прийнятий законопроект „Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких інших законодавчих актів України (щодо спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності суб’єктів малого підприємництва)” від 16 травня 2011 року №8521, яким будуть запроваджені нові правові засади функціонування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності суб’єктів малого підприємництва [4].

Законом України від 07.04.2011 р. № 3205-VI внесено зміни до деяких законодавчих актів України щодо скасування свідоцтва про державну реєстрацію юридичної особи та фізичної особи – підприємця [5]. Зокрема, п.177.8 ст.177 розділу VI Податкового кодексу України викладено в такій редакції: «Під час нарахування (виплати) фізичній особі - підприємцю доходу від операцій, здійснюваних в межах обраних ним видів діяльності, суб’єкт господарювання, який нараховує (виплачує) такий дохід, не утримує податок на доходи у джерела виплати, якщо фізичною особою - підприємцем, який отримує такий дохід, надано виписку або витяг з Єдиного державного

реєстру юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців про державну реєстрацію його як суб'єкта підприємницької діяльності. На думку депутатів, таке рішення суттєво здешевить та спростить ведення бізнесу в Україні.

З огляду на те, що виписка засвідчує факти (відомості щодо особи у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців), які існують на певну дату, змінами пропонується відмовитися від інституту обмеженого терміну дії виписки.

Економіка України й далі залишається несприйнятливою до науково-технічних нововведень через низький рівень виробничої бази промисловості та слабе фінансування державою науково-дослідних і дослідно-конструкторських розробок. На нашу думку, для ефективного розвитку економіки держави метою контролюючих органів держави, повинні бути не жорсткі методи податкового контролю, а пошук більш гнучких важелів, які сприятиме спрощенню та розвантаженню податкового, економічного масиву суспільних відносин в державі.

Література:

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 року // Голос України.-2010.-№ 229-230 (4979-4980).
- 2.Словник іншомовних слів 23000 слів та термінологічних словосполучень / Уклад. Л.О. Пустовіт та ін. – К.: Довіра, 2000. – 1018 с.
3. Новий тлумачний словник української мови: 42000 слів / Уклад. В. Яременко, О.Сліпушко та ін. – в 4-х томах, Т.4 - К., 1998. – 944 с.
4. <http://www.profiwins.com.ua/uk/legislation/project/1941.html>
5. Про внесення змін до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців: закон України від 07.07.11 р. № 3609-VI // Голос України 2011. - № 144.